

УДК 343.1

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.01.106>

ОСНОВНІ МОДЕЛІ ПОБУДОВИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК СТАДІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВАХ

Налуцишин В.В.,*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального права та процесу,
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова***Налуцишин В.В.,***кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права та процесу,
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова*

Налуцишин В.В., Налуцишин В.В. Основні моделі побудови досудового розслідування як стадії кримінального провадження в зарубіжних державах.

Одним із головних напрямів розвитку кримінально-процесуального законодавства була, є і залишається диференціація кримінального судочинства на досудові та судові стадії. Констатуються сучасні тенденції вітчизняного кримінально-процесуального законодавства, що спрямовані на оптимізацію процедури розслідування кримінальних справ і скорочення строків його провадження. Прагнення до демократизації кримінально-процесуальної доктрини, посилення в концепції судової реформи гарантій допустимості доказів, змагальності процесу, зміни самої моделі процесу поряд із фундаментальними тенденціями розбудови правової держави призвели до масштабної рецепції зарубіжних кримінально-процесуальних інститутів.

Розглядаються основні моделі побудови досудового розслідування як стадії кримінального провадження держав з англосаксонською (Англія, США) та романо-германською (Франція, ФРН, Швейцарія) системою права. З урахуванням досліджених матеріалів відзначається, що при побудові моделей досудового розслідування кримінального провадження незалежно від системи права, що використовується в різних державах, законодавець робить акцент на вдосконаленні двох напрямів: кримінально-процесуального та кримінально-правового. Кримінально-правовий критерій відповідає за визначення більш помірної міри покарання за рахунок досягнення згоди між сторонами обвинувачення та захисту. Кримінально-процесуальний же критерій, у свою чергу, визначає ще два напрями змін: можливість скорочення процесуальних строків провадження в певній його частині або ж загалом; скорочення процесуальних обов'язків осіб – учасників кримінального судочинства. Зроблено висновок

про необхідність модернізації чинної моделі досудового етапу вітчизняного кримінального судочинства з врахуванням позитивного досвіду найбільш розвинених західних держав.

Ключові слова: кримінальне судочинство, досудове розслідування, кримінальне провадження, поліція, прокуратура, суд.

Nalutsyshyn V.V., Nalutsyshyn V.V. Basic models of building pre-trial investigation as a stage of criminal proceedings in foreign countries.

One of the main areas of development of criminal procedure legislation has been, and still is, the differentiation of criminal proceedings into pre-trial and trial stages. The author notes the current trends in national criminal procedure legislation aimed at optimising the procedure for investigating criminal cases and reducing the timeframe for their investigation. The desire for democratisation of the criminal procedure doctrine, strengthening of the guarantees of admissibility of evidence, adversarial process, and changes in the process model itself, along with the fundamental trends in the development of the rule of law, have led to a large-scale adoption of foreign criminal procedure institutions.

The authors examine the main models of pre-trial investigation as a stage of criminal proceedings in the countries with the Anglo-Saxon (England, USA) and Romano-Germanic (France, Germany, Switzerland) legal systems. Given the materials studied, it is noted that when building models of pre-trial investigation of criminal proceedings, regardless of the system of law used in different States, the legislator focuses on improving two areas: criminal procedure and criminal law. The criminal law criterion is responsible for determining a more moderate sentence by reaching an agreement between the prosecution and defence. The criminal procedural criterion, in turn, defines two more areas of change: the possibility of reducing the procedural

timeframe of the proceedings in a certain part or in general; reducing the procedural obligations of persons involved in criminal proceedings. The authors come to the conclusion that it is necessary to modernise the current model of the pre-trial stage of the national criminal procedure with due regard for the positive experience of the most developed Western countries.

Key words: criminal justice, pre-trial investigation, criminal proceedings, police, prosecution, court.

Постановка проблеми. Кримінальна процесуальна форма містить гарантії реалізації прав і свобод учасників процесу, забезпечує здійснення демократичних принципів, створює умови, які сприяють всебічному і об'єктивному розгляду та вирішенню питань кримінального провадження по суті. В умовах пошуку оптимальної процесуальної форми здійснення правосуддя у кримінальних справах, що дає змогу істотно знизити навантаження судів і спростити порядок їхнього розгляду, виникає об'єктивна потреба в проведенні наукових досліджень, присвячених моделям побудови досудового розслідування кримінального провадження. Одним із актуальних наукових напрямів на сьогоднішній день є порівняльно-правове дослідження моделей побудови досудового розслідування у кримінальному судочинстві зарубіжних держав, що дає змогу виявити їхні схожості й відмінності, переваги і недоліки, та на цій основі визначити напрямки вдосконалення законодавства і правозастосовчої практики в розглядуваній сфері.

Метою дослідження є комплексний загальнотеоретичний аналіз основних моделей побудови досудового розслідування як стадії кримінального провадження у кримінальному процесуальному законодавстві зарубіжних держав та визначення перспективних напрямів удосконалення чинного законодавства України.

Стан опрацювання проблематики. Питання міжнародного досвіду моделей побудови досудового розслідування як стадії кримінального провадження розглядали у своїх наукових роботах такі вчені, як І.В. Гловюк, Ю.М. Грошевий, Р.М. Дударець, В.О. Попелюшко, В.В. Рогальська, М.С. Цуцкірідзе, С.С. Чернявський, А.М. Чорний та інші.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі злочинність виступає як один із основних негативних феноменів, що чинять дестабілізуючий вплив на діяльність держави, державних органів і, відповідно, громадян. Незважаючи на те, що за останні роки рівень злочинності в Україні дещо скоротився (у 2019 р. обліковано – 444 130; у 2020 р. – 360 622; у 2021 р. – 321 443; у 2022 р. – 362 636 кримінальних правопорушень), залишається значним масив кримінальних справ, які

щорічно скеровують до суду (2019 р.- 158 684; 2020 р.- 152 348; 2021 р.- 156 695; 2012 р.- 114 916) [1]. При цьому в кожній кримінальній справі видається важливим не допустити порушень кримінально-процесуального законодавства на жодній зі стадій розслідування.

Розглядаючи сучасні тенденції вітчизняного кримінально-процесуального законодавства, необхідно звернути увагу на нормотворчу діяльність уповноважених органів, що проводиться останніми роками в рамках судово-правової реформи і спрямована на оптимізацію процедури розслідування кримінальних справ і скорочення строків його провадження. Організація досудового провадження у кримінальній справі (до передання справи до суду) вирізняється надзвичайною різноманітністю в різних державах. Принципова відмінність закладена вже на рівні належності держави до англосаксонської чи континентальної правової системи зі змагальним і змішаним типом кримінального процесу, відповідно. Але й у межах одного типу процесу підходи до форм досудової пізнавальної діяльності і пред'явлення обвинувачення істотно різняться.

Єдиного підходу до виділення моделей попереднього провадження немає. Враховуючи публікації ряду науковців можна виділити такі різновиди досудового (попереднього) провадження: **англосаксонський** та **континентальний** підходи до попереднього провадження. Розглянемо кожний із них.

Англосаксонський підхід до попереднього провадження полягає у відсутності традиційного для континентального процесу досудового порушення справи та розслідування. Структура кримінального процесу *Англії* така: досудові дії, інакше кажучи, поліцейське розслідування, зі збору та виявлення доказів; попередній розбір зібраних доказів у справі магістратським судом; розгляд справи по суті в магістратському суді; апеляція. Виконання вироку як окрему стадію кримінального процесу виділяти не прийнято.

Під час провадження досудового розслідування, згідно з концепцією загальногромадянського обвинувачення, право кримінального переслідування надається будь-якій фізичній або юридичній особі. Потерпілий, а також інші особи, які мають за законом належне право, можуть здійснювати досудове провадження особисто шляхом запрошення приватного детектива або звернення до компетентного державного органу. У тих випадках, коли кримінальне переслідування здійснюється від імені держави або потерпілий звертається до офіційних публічних органів за підтримкою, досудове розслідування здійснюють поліція, слідчі апарати департаменту Директора публічних переслідувань, Державна обвинувальна служба (від 1986 року), яку очолює Генеральний аторней.

Відмінною особливістю англійського кримінального процесу є неподільність процесу на досудове розслідування і судове. Попереднє розслідування, зі свого боку, на дізнання та слідство не поділяється. Досудове провадження здійснюється у формі поліцейського розслідування або в порядку попереднього провадження в суді (позасудова і судова форми розслідування) за вибором обвинуваченого. Поліцейське розслідування (police enquiry, police investigation) – це діяльність зі збирання доказів, що сприяють розкриттю злочинного діяння та притягненню винного до кримінальної відповідальності. На даному етапі не існує чіткого розмежування між слідчими та оперативно-розшуковими діями. Початок розслідування не вимагає винесення окремого формалізованого процесуального акта. Поліція на прохання потерпілого або за власною ініціативою може порушити кримінальне переслідування, здійснити затримання і допит підозрюваного, допитати потерпілого і свідків, провести обшуки, зібрати докази іншим способом, що заохочується законом. Проведення поліцією розслідування регулюється законом 1984 року про поліцію і докази у кримінальних справах [2], і законом 1994 року про кримінальне правосуддя та громадський порядок [3]. Дії англійських поліцейських поділяються на санкціоновані судом (арешт за наказом суду), або дії, що здійснюються самою поліцією, наприклад, такі як поліцейський арешт (короткочасне затримання особи). При цьому злочини в Англії можуть бути «арештними», покарання за якими становить 5 і більше років позбавлення волі, а також «неарештними» – всі інші злочини [4].

Термін розслідування злочину, що проводиться поліцією Великої Британії, не обмежений визначеними термінами. Поліція, виконуючи функції розслідування скоєного злочину, практично не обмежена повноваженнями на вчинення необхідних процесуальних дій. Цікавим видається той факт, що англійський поліцейський вважає підозрюваного (обвинуваченого) винним у тому разі, якщо останній зберігає мовчання, не відповідає на запитання, тобто протидіє розслідуванню [2]. Завершується розслідування обов'язком подання поліцією зібраних матеріалів до служби державних обвинувачів. Одним із першорядних питань, які вирішує державний обвинувач, є питання підтримки обвинувачення. Матеріали попереднього (позасудового) розслідування, за якими виноситься обвинувальний акт, схвалені державним обвинувачем, підлягають перевірці в магістратському суді, під час якої суддя заслуховує обвинувача і вивчає отримані докази. Визнавши їх достатніми, він ухвалює рішення про віддання обвинуваченого суду. За такого вирішення питання обвинувач складає обвинувальний акт і направляє кримінальну справу для затвердження до суду.

Варто відзначити, що близько 90 % кримінальних справ розслідують у спрощеному сумарному провадженні та розглядають магістратські суди (Magistrates' Courts). Як правило, це кримінальні справи про злочинні діяння, що не становлять значної суспільної небезпеки, наприклад, пошкодження чужого майна, крадіжки з крамниць, керування автомобілем у нетверезому стані тощо. У цих випадках поліція доставляє винуватця до суду, де в усній формі відбувається слухання за його обвинуваченням і далі вирішується питання про покарання. Розгляд подібної справи в суді займає близько 15-30 хвилин, якщо винна особа згодна з пред'явленим їй обвинуваченням.

У Сполучених Штатах Америки (США) пильна увага приділяється регулюванню та практиці досудового провадження в кримінальному процесі. Досудове розслідування у США регламентоване прецедентами федеральних і місцевих судів, відомчими актами і лише частково – процесуальними законами штатів. До його особливостей належить відсутність поняття слідчих дій та їх вичерпного переліку. Досудове провадження у США вправі проводити різноманітні підрозділи (наприклад, служби розслідування окружних прокурорів, аж до приватних осіб і найнятих ними фахівців). Однак основне навантаження з розслідування злочинів усе одно лягає на поліцію. Поліцейські кодекси та керівництва детально регламентують дії співробітників у всіх сферах їхньої діяльності, включно з розслідуванням злочинів.

На практиці досудове розслідування визнається розпочатим з моменту отримання інформації про злочин та її реєстрації. З реєстрації заяви чи іншої інформації, як правило, починаються інтенсивні оперативно-розшукові заходи. Звісно, зібрані на цьому етапі предмети, матеріали, документи, показання потерпілих, свідків не стають автоматично речовими чи письмовими доказами. Статусу судових доказів вони набувають пізніше, після того, як поліцейські співробітники будуть допитані суддею і отримані відомості занесені до протоколу. Досудові матеріали, інформація потрібні для обґрунтування застосування заходів процесуального примусу, і насамперед тих, які допускаються з санкції суду, оскільки вони істотно обмежують конституційні права особи.

Поліцейське дізнання не передбачає глибокого і всебічного дослідження обставин справи, при цьому термін проведеного розслідування не обмежений. Достатньо зібрати для суду докази, що вказують на причетність особи до вчинення злочину. Докази, які збирає поліція, призначаються для пред'явлення обвинувачення і підтримання його в суді, у зв'язку з цим, процес доказування скоєного злочину переноситься в зал судового засідання. Найпоширенішою досудовою поліцейською дією, спрямованою на збирання інфор-

мації, є допит, який, як правило, проводиться у формі опитування, співбесіди, інтерв'ювання. Документування заходів, здійснюваних під час розслідування, виконується традиційним для поліції способом - за допомогою записів (notes). Після закінчення розслідування конкретної справи поліцейський, який проводив перевірку, подає своєму безпосередньому начальнику звіт про те, що було зроблено у справі і що встановлено. Останній, вивчивши матеріали, ухвалює рішення про подальше просування справи. Варіанти цього рішення можуть бути різними: справу може бути припинено або вирішено за допомогою так званого «врегулювання» на рівні поліцейської дільниці (наприклад, у вигляді попередження), або передано для подальшого розгляду в спрощеному (сумарному) порядку.

Однією з найбільш відомих форм скороченого досудового провадження у кримінальному процесі США є «угода про визнання винуватості», в основі якої лежить концепція про те, що, якщо підозрюваний згоден з обвинуваченням і повністю визнає свою вину, необхідність в оцінці доказів і проведенні розслідування відсутня [5]. Зазначена форма скороченого провадження проводиться шляхом перевірки та встановлення органами поліції факту вчиненого злочину, завдяки швидкому реагуванню, розшуку осіб та збору інформації, що завершується поданням посадовою особою органу поліції звіту своєму начальнику, в якому відображено всі проведені слідчі дії та оперативно-розшукові заходи. Вивчивши звіт, начальник відділу поліції приймає рішення: передати справу до суду для проведення судового розгляду, запропонувати «угоду про визнання винуватості» або, якщо злочин «малозначний», вирішити його самостійно, обмежившись попередженням і проведенням із правопорушником виховної роботи. Суть «угоди» зводиться до того, що обвинувачений зобов'язується в суді визнати свою вину у скоєнні злочину, а прокурор натомість зобов'язується або перекваліфікувати скоєне на менш тяжкий склад, або зменшити обсяг обвинувачення. Потерпілий виключений з участі в процесі, але його думка щодо майбутньої процедури з'ясовується прокурором під час укладання угоди, а шкоду, заподіяну йому внаслідок злочину, має бути відшкодовано (останнім часом це є однією з умов угоди). Докази в суді не досліджуються, оскільки при укладенні угоди судове слідство відсутнє.

Відомо, що сьогодні в судах США близько 98% кримінальних справ вирішуються за допомогою «угоди про визнання винуватості». Верховний Суд США визнав правовий інститут «угоди про визнання вини» істотною і доцільною частиною системи кримінального процесу [6]. Позиція Верховного Суду США зводиться до того, що угоди повинні укладатися добровільно з обох сторін

(прокурор і обвинувачений) [7], при цьому укладена угода має бути схвалена судом.

У державах **континентальної системи права** уповноважені державні органи, як правило, зобов'язані провести попереднє розслідування, яке може бути **судовим** (класичний підхід) або **несудовим**.

Континентальна модель досудового провадження із судовим попереднім слідством. Зокрема, у кримінальному процесі Франції в судочинстві відзначають 4 стадії, а саме: 1) поліцейське дізнання; 2) досудове слідство; 3) судовий розгляд; 4) оскарження та набрання рішенням законної сили. Передбачено дуалізм досудового розслідування, за якого неформалізоване дізнання ведуть поліція і (або) прокуратура, а досудове слідство - слідчий суддя, при цьому дізнання і досудове слідство послідовно змінюють одне одного (а не є альтернативними формами розслідування). Після завершення досудового слідства справа знову передається прокурору для затвердження обвинувального висновку або закриття провадження у справі. Зазначимо, що Розділ II «Розслідування та перевірка особи» Книги I «Кримінальна політика, кримінальне переслідування та розслідування» КПК Франції присвячений досудовому розслідуванню. Видається цікавим, що у Франції стадія провадження дізнання передуює стадії порушення кримінальної справи і має на меті встановлення та фіксацію факту порушення кримінального закону, збирання відомостей, що мають значення для справи, а також розшук осіб, які вчинили правопорушення до порушення кримінального переслідування [8].

Дізнання починається в момент виявлення злочину. Для цього винесення процесуального акта не потрібно. Судова поліція, що здійснює дізнання, наділена повноваженнями слідчого судді, тобто може проводити будь-які слідчі дії: обшуки, допити потерпілих, свідків, затримання підозрюваного тощо. Для проведення обшуку не потрібно винесення відповідної постанови, а також санкції прокурора або судді. Строк провадження розглянутого виду дізнання законом не обмежений, але на практиці воно, як правило, триває не більше кількох днів. Дані, отримані судовою поліцією, мають таке саме доказове значення, як під час провадження досудового слідства. Результати цієї діяльності закріплюються в протоколах слідчих дій, які з іншими процесуальними документами передаються прокурору. Відповідно до ст. 72 КПК Франції дізнання очевидних злочинів має право також здійснювати слідчий суддя [8].

У КПК Франції регламентовано також два види спрощеного провадження на основі угоди сторін. У першому випадку кримінально-правовий штраф за угодою (composition penale) являє собою угоду, яку укладають до порушення кри-

мінальної справи, між прокурором та особою, що підлягає переслідуванню. Угода затверджується судом. Стаття 41-2 КПК Франції обмежує можливість її укладення тільки з особою, яка визнала себе винною в скоєнні малозначного діяння, до яких відносяться окремі насильницькі дії, проступки проти інтересів сім'ї, дрібні майнові злочини.

У другому випадку попереднє визнання вини (*prealable de culpabilité*) являє собою угоду, що укладається між прокурором і особою, яка зробила заяву про визнання себе винною. Угоду затверджує суд, переконавшись у добровільності волевиявлення підсудного. Процедура «*prealable de culpabilité*» може бути застосована до справ про злочини, що караються строками до п'яти років позбавлення волі, і дає змогу за згоди прокурора призначити покарання у вигляді тюремного ув'язнення строком не більше ніж на один рік і не більше ніж на половину строку, який підсудний міг би отримати, і це покарання у вигляді тюремного ув'язнення може бути умовним (ст. 495-8 КПК Франції) [8].

Континентальна модель досудового провадження з несудовим попереднім слідством полягає в тому, що досудове розслідування цілком проводять поліцейські органи (під якими розуміють широке коло державних органів, а не лише поліцію в буквальному значенні) під керівництвом прокурора; диференціація дізнання й досудового слідства може мати місце (Швейцарія), а може і бути відсутня (Німеччина, Австрія); суддя (не спеціалізований слідчий суддя, а звичайний) здійснює лише судовий контроль за дотриманням конституційних прав особи.

Так, згідно зі ст. 299 КПК Швейцарії «досудове провадження складається з поліцейського дізнання і попереднього слідства, яке здійснює прокуратура. У досудовому провадженні, виходячи з існуючої підозри про вчинення злочинного діяння, здійснюється збирання відомостей і доказів, щоб установити наявність підстав для: а) винесення наказу про покарання щодо обвинуваченого; б) пред'явлення обвинуваченому обвинувачення; в) припинення провадження у справі» [9]. Після завершення досудового слідства прокуратура самостійно вирішує, чи слід віддати обвинуваченого суду чи припинити справу.

У кримінальному судочинстві ФРН відзначають 5 стадій кримінального процесу: 1) досудове розслідування, що проводиться у формі дізнання; 2) стадія провадження щодо віддання обвинуваченого до суду; 3) судовий розгляд; 4) стадія оскарження; 5) провадження щодо виконання вироку. Єдина форма попереднього провадження - прокурорське дізнання, яке проводиться поліцією (або іншими уповноваженими органами, наприклад, попереднє розслідування

у справах про податкові злочини мають право проводити фінансові органи) під контролем прокурора. Жодного кримінально-процесуального документа, що свідчить про початок розслідування, не складається; початком провадження у кримінальній справі вважається провадження перших слідчих дій під час дізнання. Доказування здійснюється різними способами, і здебільшого встановлення достовірності фактів зводиться до їхньої ймовірності. Прокурор дає вказівки кримінальній поліції, ухвалює рішення про обвинувачення або про припинення кримінального переслідування. Фабулу обвинувачення формулює прокурор лише на завершальному етапі дізнання, безпосередньо перед скеруванням справи до суду, а закінченням досудового провадження є порушення прокурором публічного обвинувачення. Обвинувачення особі висувають під час суду [10].

КПК ФРН передбачає сумарне та спрощене провадження при розслідуванні кримінальних діянь, що не становлять серйозної небезпеки для суспільства. До категорії таких підпадає кримінальний проступок, як правило, це дрібні крадіжки, транспортні порушення, пошкодження майна тощо. Серед особливостей сумарного провадження слід зазначити: 1) згоду підсудного з призначеним судом покаранням, в основному це конфіскація здобутого злочинним шляхом майна, штраф, позбавлення права керування транспортним засобом тощо; 2) відсутність судового розгляду в разі відсутності сумнівів у судді, який задовольняє заявлене прокурором клопотання і виносить наказ про покарання (§ 408 КПК ФРН). Таке провадження скорочує тимчасові витрати громадян при здійсненні правосуддя і витрати учасників у справі, а також позбавляє від нервового напруження під час судових розглядів. Щодо інших кримінальних посягань, покарання за які не перевищує одного року позбавлення волі, застосовується спрощене провадження (§ 419 КПК ФРН). Серед його особливостей слід виділити наявність: 1) категоричних і достатніх даних, що підтверджують вину зловмисника; 2) письмового або усного клопотання прокурора, що є відповідною точкою до початку кримінального провадження [10].

У кримінальному процесі ФРН існують дві форми спрощення кримінального судочинства, а саме: прискорене провадження (*das beschleunigte Verfahren*) і судовий наказ (*das Strafbefehlsverfahren*) [11]. Рішення про застосування того чи іншого провадження у спрощеній формі ухвалюється за принципом від простого до складного: від наказу про покарання, в якому не потрібне проведення судового засідання, через прискорене провадження, в якому судові засідання є необхідним, але воно спрощене, до звичайного провадження [12]. Вибір

між названими видами провадження здійснює прокурор. Під час ухвалення рішення, клопотати про винесення наказу про покарання чи ні, прокурор звертає увагу і на визнання вини обвинуваченим, бо від цього залежить ризик подання протесту, а отже, і ризик переходу до загального порядку. В разі невиконання умов, за яких можливе винесення наказу про покарання, прокурор перевіряє можливість проведення прискореного провадження. Якщо прискорене провадження, виходячи з фактичних обставин, теж не можна застосувати, то провадження продовжується в загальній формі.

Провадження з винесення наказу про покарання (*das Strafbefehlsverfahren*), або просто наказ про покарання (*der Strafbefehl*), регульоване § 407 КПК ФРН, є найпростішою формою провадження у кримінальних справах у Німеччині. Згідно зі статистичними даними, у 2018 році із застосуванням цієї форми скороченого провадження розслідували близько 14 000 кримінальних справ, що становить 25% від загальної кількості злочинів [13]. Наказ про покарання виносяться без проведення судового засідання. Згідно з § 407 (1) 2 КПК ФРН, якщо після закінчення досудового розслідування прокурор дійде висновку, що в проведенні судового розгляду немає необхідності, він заявляє клопотання про винесення наказу про покарання перед уповноваженим суддею. Необхідність у судовому розгляді відсутня, якщо для вирішення справи не є важливим отримати інформацію від свідків або не потрібно зробити акцент на спеціальній превенції [14]. Суддя, дійшовши висновку про допустимість клопотання прокурора, одноосібно, тобто без судового засідання за участю підсудного, прокурора, свідків, вивчає матеріали справи, отримані під час досудового розслідування, за результатами чого ухвалює наказ про покарання, який надсилають підсудному за допомогою поштового зв'язку [15].

Розглянувши клопотання прокурора, суд, крім винесення наказу про покарання, також може відхилити заявлене клопотання і виправдати особу у зв'язку з тим, що стосовно підозрюваного відсутня достатньо обґрунтована підозра (§ 408 (2) 1 КПК ФРН) [16], або призначити судовий розгляд у загальному порядку (§ 408 (3) 2 КПК ФРН) [17].

Висновки. Загалом сучасними взаємопов'язаними тенденціями в розвитку досудового розслідування як стадії кримінального провадження в зарубіжних державах є: зближення англосаксонської та континентальної моделей попереднього провадження; більш послідовна реалізація змагальності; скорочення діяльності слідчих суддів, які здійснюють розслідування; поліцейському розслідуванню, як формі дізнання, притаманні єдині риси: оперативність, простота

фіксації фактичних даних, відсутність громіздких за своєю процедурою слідчих і судових дій, протокольний характер завершення провадження; розширення судового контролю в досудовому провадженні; спрощення та прискорення провадження.

Вважаємо, що позитивний зарубіжний досвід важливий для подальшого реформування вітчизняного досудового розслідування як стадії кримінального провадження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за 2019-2023 роки. URL: <https://gr.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultativih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення 25.01.2024).
2. Police and Criminal Evidence Act 1984. URL: <https://www.gov.uk/guidance/police-and-criminal-evidence-act-1984-pace-codes-of-practice#pace-codes-of-practice> (дата звернення 25.01.2024).
3. Criminal Justice and Public Order Act 1994. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1994/33/contents> (дата звернення 25.01.2024).
4. Criminal Law Act 1967. URL: https://www.policinglaw.info/assets/downloads/1967_Criminal_Law_Act.pdf (дата звернення 25.01.2024).
5. Federal Rules of Criminal Procedure. URL: https://www.uscourts.gov/sites/default/files/federal_rules_of_criminal_procedure_-_december_2020_0.pdf (дата звернення 25.01.2024 року).
6. Bibas S. Taming Negotiated Justice. *Yale Law Journal*. 2012. Vol. 122. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2268702 (дата звернення 25.01.2024).
7. Thaman S. *Comparative criminal procedure: A casebook approach*. 2nd ed. Durham: Carolina Academic Press, 2008. URL: <https://capress.com/books/isbn/9781594605000/Comparative-Criminal-Procedure-Second-Edition> (дата звернення 25.01.2024).
8. Кримінально-процесуальний кодекс Франції. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071154?fonds=CODE&page=1&pageSize=10&query=Code+de+proc%C3%A9dure+p%C3%A9nale+fran%C3%A7ais&searchField=ALL&searchType=ALL&tab_selection=all&typePagination=DEFAULT (дата звернення 20.01.2024).
9. Кримінально-процесуальний кодекс Швейцарії від 5 жовтня 2007 року. URL: <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/577474> (дата звернення 25.01.2024).

10. Кримінально-процесуальний кодекс Німеччини. (в редакції Закону від 26 липня 2023 року (BGBl. I, с. 203). URL: <https://dejure.org/gesetze/StPO> (дата звернення 20.01.2024).
11. Heghmanns M. Strafverfahren: Strafrecht für alle Semester. Grund-und Examenswissen- kritisch vertieft. Springer-Verlag, 2014. 389 S.
12. Hellmann U. Strafprozessrecht. Springer-Verlag, 2006. 408 S.
13. Frommann M. Regulating Plea-Bargaining in Germany. Gamburg, 2019. S. 18.
14. Lemke M., Julius K.P., Krehl C. u.a. Heidelberg Kommentar zur StPO. C.F. Müller, 2001. 1907 S.
15. Meyer-Goßner L. Strafprozessordnung. C.H.Beck, 2013. 998 S.
16. OstendarfH. Der Wandel vom klassischen zum ökonomischen Strafprozess. ZIS. 2013. № 4. S. 172-180.
17. Putzke H., Scheinfeld J., Strafprozessrecht. C.H.Beck, 2013. 226 S.